

Дидактичні умови формування в учнів інтелектуальних умінь.

Лов'янова І.В.

У наш час особлива увага приділяється розвитку мислення старшокласників. Саме в цей віковий період в учнів виробляється активна життєва позиція, більш свідоме ставлення до вибору майбутньої професії, до самовизначення і самосвідомості, формується світогляд, прищеплюються навички трудової й навчально-пізнавальної діяльності. Більш складні зміст і методи навчання старшокласників вимагають від них і більш високого рівня самостійності, активності, організованості, умінь застосовувати на практиці прийоми й операції мислення. Різко зростає потреба в самоконтролі й самовихованні, у знаннях своїх здібностей і можливостей їх реалізації, розвивається ініціатива і саморегуляція. Мислення стає більш глибоким, повним, всебічним і дедалі абстрактнішим; у процесі ознайомлення з новими прийомами розумової діяльності модернізуються старі, засвоєні на попередніх ступенях навчання. Оволодіння вищими формами мислення сприяє виробленню потреби в інтелектуальній діяльності.

Структурування інтелектуальних умінь і визначення критеріїв та показників їх сформованості є першим теоретичним етапом підготовки до формування в учнів інтелектуальних умінь у навчанні.

Перехід до особистісно орієнтованого навчання, одним із завдань якого є створення максимально сприятливих умов для розвитку й саморозвитку особистості учня, виявлення та активного використання його індивідуальних особливостей у навчальній діяльності набуватиме своєї ефективності в процесі формування такого складного особистісного утворення, як інтелектуальні уміння, якщо буде визначено сукупність дидактичних умов і шляхи їх дотримання в процесі навчання, спрямованого на формування в учнів інтелектуальних умінь. До дидактичних умов ефективного формування інтелектуальних умінь старшокласників нами віднесено наступні:

1. Надати змісту навчальної інформації природничих дисциплін особистісної спрямованості й структурувати її у вигляді навчальних модулів (установчо-мотиваційного, змістово-пошукового, контрольного-смыслового, адаптивно-перетворювального, системно-узагальнювального, контрольного-рефлексивного).

2. Технологію навчання будувати на основі міжпредметного задачного підходу й дидактичної взаємодії у системі "учитель-учень".

3. Залучати учнів до активної пізнавальної діяльності по виконанню міжпредметних завдань і вправ різного рівня складності.

До визначення сукупності дидактичних умов нас спонукали зміст освіти природничих дисциплін, вікові індивідуально-психологічні особливості старшокласників, рівень знань учнів про мисленнєві операції і прийоми мисленнєвої діяльності, а також необхідність надання процесу формування умінь особистісної спрямованості.